

В Інституті літератури

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИЖОК ІГОРЯ НАБИТОВИЧА

28 березня 2019 р. в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України відбулася зустріч з Ігорем Набитовичем, професором Університету імені Марії Кюрі-Склодовської в Любліні. *О. Рарицький*, завідувач кафедри історії української літератури та компаративістики Кам'янець-Подільського університету, презентуючи книжку спогадів Саломеї Регіни Русецької де Пільштин "Відлуння світу. Історія подорожей та пригод мого життя", зазначив, що це – бароковий роман, написаний у Стамбулі 1760 р. Переклад спогадів із польської та білоруської здійснив І. Набитович, забезпечивши їх розлогою передмовою. Не буде перебільшенням, зазначив модератор, що ця книжка започатковує європейський пригодницький роман. Географія мандрів Саломеї Русецької нагадує величезний чотирикутник, вона побувала у Любліні, Відні, Брно, Вроцлаві, Ризі, Мінську, Петербурзі, Києві, Львові, Кам'янці-Подільському, Софії та інших європейських містах. Докладно описала політичні перипетії, особливості життя і побуту в деяких європейських країнах та Османській Порті. Вочевидь Саломея Русецька мала феноменальну пам'ять, оскільки їй вдалося занотувати розмови, чутки й плітки як представників вищих прошарків суспільства, так і голос "вулиці" – міщан, купців, відвідувачів корчем. Ці спогади цінні тим, що вони несуть на собі відбиток її особистих реальних переживань. Авторка не обійшла своєю увагою й відомих українських історичних діячів, насамперед мова про гетьмана Івана Мазепу, графів Розумовських – Олексія та Кирила.

І. Набитович розповів про специфічні труднощі, які виникали під час перекладу спогадів Саломеї Русецької, тож задля максимального наближення до оригіналу твору йому довелося послуговуватися білоруським і польським варіантом. Український перекладач, на відміну від своїх колег з Білорусі та Польщі, зберіг оригінальну назву – "Відлуння світу" – як таку, що найповніше відображає лейтмотив книжки. А також докладно зупинився на постаті самої авторки спогадів, зауваживши, що вона народилася 1718 р. в Білорусі, отримала елементарну домашню освіту, а вже в 14 років стала дружиною лікаря Якуба Гальпіра, від якого й перейняла мистецтво лікування і з яким помандрувала до Османської Порті. Була вельми емансипована на свій час, окрім того, ніби магнітом притягувала до себе численні небезпеки, та завдяки своїй харизмі й неперевершеному таланту переконання виходила переможницею навіть із патових ситуацій. Спогади Саломеї Русецької, як зауважив І. Набитович, дозволяють почути в історичній ретроспективі те, чого не відшукати в офіційних історичних джерелах.

З другою книжкою І. Набитовича – "Дерево життя літературного роду: Іван Федорович, Володислав Федорович, Дарія Віконська" – ознайомив присутніх *О. Сінченко*, головний редактор серії "Постаті культури" видавництва "Дух і Літера", у якому вона й побачила світ. Серія започаткована 2016 р. з метою привернути увагу широкої читацької аудиторії до напівзабутих чи й забутих представників української культури. Дебютною була збірка текстів "До брами світла" Р. Корогодського, на сьогодні вийшли друком уже 7 книжок, серед яких: "Повість про Миколу Зерова" В. Панченка, "Між навігаційними щоглами. Профілі українських мистецтвознавців" А. Пучкова, "Під зіркою Лукаша" Б. Жолдака, "Ловитва невловимого птаха. Життя Григорія Сковороди" Л. Ушкалова та ін. Книжка "Дерево життя літературного роду: Іван Федорович, Володислав Федорович, Дарія Віконська" – це інтелектуальна біографія, історія життя трьох поколінь письменників на тлі історії Галичини ХІХ – першої половини ХХ віку, історія українсько-польських взаємин, історія повсякденності, літератури й мистецтва того періоду.

І. Набитович зазначив, що Іван Федорович – син епохи романтизму, проливав кров за Польщу, але завжди почувався українцем, нащадком роду, що відомий ще з часів Руси-України. Володислав Федорович був великим землевласником, його перу належить збірка афоризмів, наукових трактатів, писав поезію. Його донька – Іванна Кароліна Маєр-Федорович більш відома в українській культурі як Дарія Віконська – прозаїк, авторка літературознавчих, літературно-критичних і мистецтвознавчих студій. Якщо доля Івана Федоровича, на переконання

Набитовича, була закорінена в романтизмі, то його сина – Володислава – у позитивізмі. За світоуявленнями і світовідчуттями Дарії Віконській був близький модернізм.

До цієї надзвичайно пізнавальної й цікавої розмови долучилися і співробітники Інституту літератури Р. Харчук, Ю. Пелешенко, Г. Нога, Л. Скупейко, Е. Соловей та професор кафедри журналістики і нових медіа Київського університету імені Бориса Грінченка М. Васьків.

Отримано 6 квітня 2019 р.

Надія Бойко
м. Київ

ЛП

МИКОЛА ГОГОЛЬ І СУЧАСНИЙ ХУДОЖНІЙ КОНТЕКСТ

XIV Міжнародна наукова конференція “Микола Гоголь і сучасний художній контекст (до 210-ліття від дня народження письменника)” відбувалася 16–18 квітня 2019 р. в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя. На пленарному засіданні було виголошено доповіді “Вечори на хуторі біля Диканьки”: проблема національного історичного контексту” (О. Киченко, Черкаси), “Паризькі рубежі бачення Гоголем розвитку картин поміщицького хазяйнування в “Мертвих душах” (художній вимір)” (Ю. Джулай, Київ), “Ще про смерть Гоголя” (Л. Михед, Київ), “Київ у “Миргороді” й в “Арабесках” (В. Звиняцковський, Маріуполь), “Візуальні маркери українства у прозі Гоголя і Шевченка” (Л. Генералюк, Київ), “Антропологія Миколи Гоголя: “... піти шляхом розвідування” (Л. Тарнашинська, Київ). Про історію гоголівських конференцій розповів професор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Г. Самоїленко.

На секційному засіданні було заслухано доповіді “Синтез європейськості та українства у творах М. Гоголя (з практики інтерпретації творів письменника сучасним учителем літератури)” (Н. Галковська, с. Рудка, Чернігівський район), “Поетика фіналу в художній прозі Гоголя” (Н. Загребельна, Київ), “Тема гостинності в романі Гоголя “Мертві душі”: що залишилося поза увагою радянського покоління школярів” (О. Малишко, с. Старий Білоус, Чернігівський район), “Міжтекстові зв’язки у “Вечорах на хуторі біля Диканьки” (Т. Морєва, Одеса), “Художній час у петербурзьких повістях М. В. Гоголя” (В. Мусій, Одеса), “Літературна спадщина М. В. Гоголя в азербайджанському літературознавстві” (А. Аскеров, м. Гянджа), “Между мирозерцанием Гоголя и моим — лежала целая бездна”: ракурс нерозуміння” автора “Мертвих душ” Іваном Тургеневим” (Н. Сквіра, Київ), “Трансформація літературного топосу “сорочинського ярмарку” М. Гоголя в повісті В. Винниченка “Краса і сила”: до проблеми асоціативної взаємодії художньо-дискурсивних моделей” (О. Брайко, Київ), “Микола Гоголь та Олександр Вертинський: спільне в біографії та творчості” (А. Логінов, с. Вознесенське, Золотоніський район). У програмі було заявлено близько 70 доповідей, однак із різних причин чимало з них не змогли взяти участь у секційних засіданнях. За результатами конференції планується видання чергового випуску “Гоголезнавчих студій”.

Отримано 19 квітня 2019 р.

Олександр Брайко
м. Київ

Спасо-Преображенська церква (1757), м. Ніжин, Чернігівська обл. Автор світлини — Fordman (Вікіпедія). На подвір’ї церкви 17 травня 1861 р. відбулася панахида над труною з тілом Т. Шевченка.

Інтер’єр храму. Сучасний стан. Світлина Л. Тарнашинської